

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

16 באוקטובר 2013

800

י"ב בחשוון התשע"ד

עמוד

- הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 62 – הוראת שעה) (חלוקת הטיפול בחומר חקירה בין הפרקליטות לתביעה המשטרתית), התשע"ד–2013 14
- הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 28), התשע"ג–2013 16

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 62 – הוראת שעה) (חלוקת הטיפול בחומר חקירה בין הפרקליטות לתביעה המשטרתית), התשע"ד-2013

תיקון סעיף 1 1. בחוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 62 – הוראת שעה), התשע"א-2010, בסעיף 1 –

ד ב ר י ה ס ב ר

החלוקה כאמור התבססה על היתרון היחסי של כל גוף תביעה, דהיינו, תיקים מורכבים, רגישים או בעלי חומרה מיוחדת יטופלו בידי הפרקליטות, ואילו תיקים בעבירות חמורות פחות, אשר אינם מורכבים מבחינה ראייתית, שבהם נדרש בירור מהיר ואשר התביעה המשטרתית התמקצה בטיפול בהם, יטופלו בידי התביעה המשטרתית. עוד נקבע בהוראת השעה כי שר המשפטים, בהסכמת השר לביטחון הפנים ובאישור ועדת החוקה, רשאי לתקן את התוספת בצו, ובלבד שלא יקבע כי עבירות מסוג פשע שהן בסמכות הייחודית של בית המשפט המחוזי יטופלו בידי התביעה המשטרתית. מאז חקיקת הוראת השעה לא עשה שר המשפטים שימוש בסמכותו האמורה, וחלוקת הטיפול בחומר חקירה נעשתה בהתאם לרשימת העבירות בתוספת לחסד"פ כאמור בהוראת השעה.

בכל הנוגע לסגירת תיקים, הוראת השעה קבעה הסדר ולפיו התביעה המשטרתית תהיה מוסמכת לסגור תיקי חקירה בכל העבירות שבהן היא מוסמכת לטפל לפי סעיף 60 לחסד"פ כאמור בהוראת השעה.

עוד קבעה הוראת השעה תיקונים לסעיף 12 לחסד"פ, שנועדו להתאימו לסעיף 60 לחסד"פ כנוסחו בהוראת השעה ולמנוע העברת תיקים מהפרקליטות לתביעה המשטרתית, כפי שהתיר בית המשפט בבש"פ 7438/01 אליעזר כהן נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(1), 345 (להלן – עניין אליעזר כהן). בעניין אליעזר כהן קבע בית המשפט העליון כי פרקליט מחוז המחליט על העמדת חשוד לדין בעבירת פשע בבית משפט השלום, רשאי להעביר את הטיפול בתיק ואת הגשת כתב האישום לתביעה המשטרתית. בהצעת החוק הממשלתית (הצעת חוק סדר הדין הפלילי (חלוקת הטיפול בחומר חקירה בין הפרקליטות לתביעה המשטרתית) (תיקון מס' 64), התשע"ד-2010), שהובילה לחקיקת הוראת השעה, הוסבר כי אחת ממטרות הצעת החוק היא לבטל את העברת התיקים הפרטנית, בהתאם לעניין אליעזר כהן, וליצור אחידות בטיפול בחומרי חקירה בין המחוזות השונים.

כמו כן במסגרת הדיונים בוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת נטען כי ניתן לעקוף את חלוקת הטיפול בתיקים באמצעות הסמכת תובעים לפי סעיף 12 לחסד"פ, ועל כן נקבע פיקוח פרלמנטרי באמצעות חובת דיווחים שנתיים לוועדת החוקה חוק ומשפט על הסמכות של תובעים שהם

כללי חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב-1982 (להלן – חסד"פ), קבע בעבר כי הטיפול בחומר חקירה בין הפרקליטות לתביעה המשטרתית ייקבע בהתאם לעונש הקבוע לעבירה, כך שהתביעה המשטרתית תטפל בעבירות מסוג פשע, בעבר, חלוקה והפרקליטות תטפל בעבירות מסוג פשע, בעבר, חלוקה וזו תאמה את החלוקה בין בתי משפט השלום והמחוזי. ואולם בעקבות תיקונים שנעשו בשנות השמונים בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, השתנה המצב ובתי משפט השלום החלו לדרוש גם בעבירות מסוג פשע. בפרקטיקה, נוצר מצב שבו הועבר חומר חקירה בתיקים בעבירות פשע הנדונים בבתי משפט השלום, לתביעה המשטרתית, בלא קווים מנחים ובלא אחידות.

על רקע האמור, בשנת 2001 נחקק חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 33) (הוראת שעה), התשס"א-2001 (להלן – תיקון מס' 33), אשר קבע, בין השאר, רשימת עבירות בתוספת לחסד"פ המצויות בסמכותו של בית משפט השלום ושפרקליט המדינה רשאי לקבוע כי חומר החקירה בהן יועבר ישירות לידי התביעה המשטרתית. התיקון נחקק כהוראת שעה לשלוש שנים והיא הוארכה מוזמן לזמן עד שפג תוקפה בחודש נובמבר 2010.

חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 62 – הוראת שעה), התשע"א-2010 (להלן – הוראת השעה), נחקק בשנת 2010 במטרה להחליף את תיקון מס' 33 לחסד"פ ונכללו בו שלושה עניינים מרכזיים: (1) הוראות בדבר חלוקת סמכויות הטיפול בתיקי חקירה בין הפרקליטות לתביעה המשטרתית (סעיף 60 לחסד"פ); (2) הוראות בדבר סגירת תיקים (סעיף 62 לחסד"פ); (3) התאמת הסעיף המגדיר "תובעים" לחלוקת הטיפול בחומר בסעיף 60 לחסד"פ וכן הוספת דיווחים שנתיים לוועדת חוקה על הסמכות של שוטרים (סעיף 12 לחסד"פ).

ההסדר בהוראת השעה התבסס על ברירת המחדל שלפיה חומר חקירה בעבירות מסוג פשע, ככלל, מועבר לטיפול פרקליטי, ואילו חומר חקירה בעבירות מסוג פשע וחטא מועבר לטיפול תובע משטרתית. עם זאת, החלוקה האמורה סויגה ברשימת עבירות שנקבעה בתוספת: עבירות עוון שיטופלו בידי הפרקליטות; עבירות פשע שיטופלו בידי התביעה המשטרתית; ועבירות מסוג פשע שבהן יש לפרקליט מחוז שיקול דעת להחליט האם יטופלו בידי הפרקליטות או בידי התביעה המשטרתית.

¹ ס"ח התשע"א, עמ' 30.

- (1) ברישה, במקום "שלוש שנים" יבוא "חמש שנים";
- (2) בפסקה (2), בסעיף 60(ד) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982² (להלן – החוק), המובא בה, במקום "בעבירת פשע" יבוא "בעבירה";
- (3) בפסקה (4), בתוספת ראשונה א' לחוק, המובאת בה, בכותרת חלק ג', המילה "פשע" – תימחק.

דברי הסבר

חומר שהושג בחקירה בעבירת פשע, המנויה בחלק ג' לתוספת ראשונה א'. זאת אם מצא כי יש הצדקה לכך בשל העדר חומרה יתרה בנסיבות ביצוע העבירה ואי-מורכבות הראיות (להלן – עבירת ניתוב). ברשימת עבירות הניתוב שבתוספת האמורה מנויה, בפרט 4 לחלק ג', עבירה שבטיפול הפרקליטות ואינה בסמכותו הייחודית של בית משפט מחוזי, אשר נחקרה יחד עם עבירה שבטיפול התביעה המשטרתית והיא כרוכה ושלובה בה, ואשר פרקליט מחוז מצא כי בנסיבות העניין, העבירה שבטיפול התביעה המשטרתית היא העבירה המרכזית (להלן – עבירה כרוכה).

לאחר כניסתה לתוקף של הוראת השעה עלתה בפסיקת בתי המשפט השאלה אם רשאי פרקליט מחוז להעביר חומר חקירה בעבירת עוון המנויה בחלק א' לתוספת ראשונה א', לטיפול לשכת התביעות בנסיבות סעיף 60(ד) פ, וזאת מאחר שהסעיף נוקט את המילה "פשע", וכן כותרת חלק ג' לתוספת הראשונה כוללת את המילה "פשע". רוב החלטות בתי המשפט דחו טענות לפסלות כתב אישום במקרה שבו הועבר חומר חקירה בהחלטת פרקליט מחוז כאמור. כך למשל, קבע בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופטת יפה-כ"ץ) בעמ"ת 11-01-48925 מברטו צגאי נ' מדינת ישראל (החלטה מיום ט' באדר א' התשע"א (13 בפברואר 2011) (פורסם בנבו)) כי אם קמה לפרקליט מחוז סמכות להעביר עבירת פשע לטיפולו של תובע משטרי, קל וחומר שסמכות כזו קיימת לגבי עבירות קלות מעבירות פשע, דוגמת עבירות עוון. בית המשפט חזר על אמירות אלה גם בעמ"ת 11-02-30464 מדינת ישראל נ' אור כהן (החלטה מיום י"ג באדר א' התשע"א (17 בפברואר 2011) (פורסם בנבו)). לעומת זאת, בית משפט השלום בבאר שבע (כב' השופטת חביב) בת"פ 10-11-42344 מדינת ישראל נ' מני אלמו (החלטה מיום ד' בשבט התשע"א (9 בינואר 2011) (פורסם בנבו)) קבע כי העברת טיפול בתוק חקירה בעבירת עוון כאמור נעשתה בחוסר סמכות ובניגוד לדין.

כדי להסיר ספק מוצע להבהיר כי פרקליט מחוז רשאי בהתקיים התנאים האמורים בסעיף 60(ד) לחסד"פ, להעביר חומר חקירה גם בעבירה מסוג עוון, אשר לפי החלוקה נמצאת בטיפול הפרקליטות.

שוטרים בידי היועץ המשפטי לממשלה ובידי פרקליט המדינה.

ההסדר האמור נקבע כהוראת שעה לשלוש שנים כדי לאפשר מעקב אחר יישום ההסדר והצלחתו וכן בשל כוונתו של יושב ראש ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת לקדם את איחוד התביעה המשטרתית עם הפרקליטות. תוקפה של הוראת השעה עומד לפוג ביום י"ב בחשוון התשע"ד (15 בנובמבר 2013).

הניסיון ביישום הוראת השעה העלה כי ככלל, ההסדר משביע רצון, מחלק חלוקה ראויה את התיקים בין הפרקליטות לתביעה המשטרתית ותורם לאחידות בין המחוזות השונים. כן עלה מהדיווחים השנתיים כי לא נעשה שימוש בהסמכת שוטרים כדי לעקוף את הוראות ההסדר. עם זאת, כדי להמשיך ולבחון את ההסדר המוצע ואת איחוד התביעה המשטרתית עם הפרקליטות, מוצע להאריך את תוקפה של הוראת השעה בשנתיים.

כמו כן, יישום החוק העלה את השאלה שבה התלבטו בתי המשפט, האם פרקליט מחוז רשאי לעשות שימוש בשיקול דעתו כדי להעביר חומר חקירה לטיפול התביעה המשטרתית בעבירת עוון, אשר לפי התוספת היא נתונה לטיפול הפרקליטות. אמנם ברוב המקרים שבהם טען נאשם לפסלות הגשת כתב האישום לאחר העברת חומר החקירה כאמור דחה בית המשפט את הטענה, אך כדי להסיר ספק מוצע להבהיר את סמכותו זו פרקליט המחוז והכל כפי שיפורט להלן.

סעיף 1 לפסקה (1) המוצעת

כאמור לעיל יישום הוראת השעה בידי הפרקליטות והתביעה המשטרתית העלה כי חלוקת הטיפול בחומרי חקירה כאמור בהוראת השעה יוצרת ודאות ובהירות מצד אחד, אך מאפשרת גמישות בהתאם למורכבות התיקים וחומרתם מן הצד השני. כדי להמשיך ולבחון את ההסדר, מוצע להאריך את הוראת השעה בשנתיים.

לפסקאות (2) ו-(3) המוצעות

סעיף 60(ד) לחסד"פ, בנוסחו בהוראת השעה, מסמיך פרקליט מחוז להעביר לתובע משטרי שהוא עורך דין,

² ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 28), התשע"ד-2013

1. תיקון סעיף 7ה
1. בחוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959 [נוסח משולב]¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 7ה –
- (1) האמור בו יסומן "(א)";
- (2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:
- "(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), סעיף 7ג יחול על נכה שאינו מסוגל לעבוד במשך תקופה שאינה עולה על 90 ימים רצופים או שמסוגל לעבוד בהיקף משרה חלקי, ואשר בשל כך משולם לו תגמול לפי סעיף 43(ב)(1)."
2. תחילה ותחילה
- (א) תחילתו של חוק זה ביום כ"ה בטבת התשע"א (1 בינואר 2011) (בחוק זה – יום התחילה) והוא יחול על מי שהיה זכאי לתוספת לפי סעיף 7ג לחוק העיקרי כנוסחו ביום התחילה ואילך.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), נכה כאמור בסעיף 7ה(ב) לחוק העיקרי כנוסחו בסעיף 2(1) לחוק זה, ששולמה לו התוספת לפי סעיף 7ג לחוק העיקרי מכוח הוראת נוהל של אגף שיקום נכים במשרד הביטחון, יראו אותו כאילו ניתנה לו התוספת האמורה מכוח חוק זה והוראות חוק זה יחולו עליו ב-1 בחודש שלאחר פרסומו.

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 1** סעיף 43 לחוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959 (להלן – החוק), שעניינו "טיפול בנכים", קובע בסעיף קטן (ב) שבו כי שר הביטחון יקבע בתקנות, בין השאר, את התגמולים שישולמו לנכים המקבלים טיפול לפי הסעיף ובשל הטיפול הם אינם מסוגלים לעבוד.
- בהתאם לכך, בתקנות הנכים (טיפול רפואי), התשי"ד-1954, נקבעו התנאים למתן התגמול ושיעורי התגמול, שמשנתנים לפי מצבו התעסוקתי והאישי של הנכה. במסגרת זו, קובעות התקנות גם את האפשרות לשלם תגמול טיפול רפואי לנכה שבשל נכותו מסוגל לעבוד בהיקף משרה חלקי.
- בהתאם לכך, בתקנות הנכים (טיפול רפואי), התשי"ד-1954, נקבעו התנאים למתן התגמול ושיעורי התגמול, שמשנתנים לפי מצבו התעסוקתי והאישי של הנכה. במסגרת זו, קובעות התקנות גם את האפשרות לשלם תגמול טיפול רפואי לנכה שבשל נכותו מסוגל לעבוד בהיקף משרה חלקי.
- סעיף 2** מוצע לקבוע כי תחילתו של החוק המוצע תהיה ביום כ"ה בטבת התשע"א (1 בינואר 2011) וזאת בהתאם לסיכום דברים מיום י"ד בסיוון התשע"א (16 ביוני 2011) בין משרד הביטחון לבין ארגון נכי צה"ל. כמו כן מוצע לקבוע כי החוק המוצע יחול על מי שהיה זכאי לתוספת לפי סעיף 7ג לחוק כנוסחו ביום התחילה ואילך.
- עם זאת, מאחר שכבר כיום התוספת שלפי סעיף 7ג לחוק משולמת לנכים שמקבלים תגמול טיפול רפואי לתקופה שאינה עולה על 90 יום מכוח הוראת נוהל של אגף שיקום נכים במשרד הביטחון, מוצע לקבוע סייג לתחולה, ולפיו נכה שקיבל ערב יום פרסומו של החוק המוצע את התוספת שלפי סעיף 7ג לחוק מכוח הוראת הנוהל האמורה, יראו אותו כאילו קיבל את התוספת האמורה מכוח התיקון המוצע, והוראות החוק המוצע יחולו עליו רק ב-1 בחודש שלאחר פרסומו של החוק המוצע, וזאת כדי למנוע מצב של תשלום כפל.
- סעיף 7ג לחוק קובע את הסמכות לשלם לנכה בן 55 שנים או יותר תוספת לתגמול, בשיעור שנקבע בתקנות.
- סעיף 7ה לחוק קובע סייג ולפיו התוספות כאמור בסעיפים 7ג ו-7ד לחוק לא ישולמו לנכים המקבלים תגמולים לפי סעיפים 6 או 7 לחוק וכן לפי סעיף 43(ב)(1) לחוק והתקנות לפיו, וזאת מהטעם שהתגמולים המוענקים לפי סעיפים אלה גבוהים מהתגמול הבסיסי.
- מוצע לתקן את סעיף 7ה לחוק ולקבוע כי על אף הסייג האמור, התוספת שמכוח סעיף 7ג לחוק תשולם גם לנכה שאינו מסוגל לעבוד ואשר מקבל בשל כך תגמול

¹ ס"ח התשי"ט, עמ' 276; התשע"ב, עמ' 158.